

लघुवित्त कार्यक्रममा संलग्न सहकारी संस्थाहरुमा कोरोना
महामारी र वन्दावन्दीको प्रभाव समिक्षा वेबिनार
प्रतिवेदन

मिति २०७७।०४।१८

आयोजक
स्वावलम्बन विकास केन्द्र
माईतीघर हाईट
काठमाण्डौ

१. पृष्ठभूमि :

विश्वभर महामारीको रुपमा फैलिएको कोरोना भाइरस (कोभिड-१९) तथा बन्दाबन्दी (लकडाउन)को अवधिमा अरु क्षेत्र जस्तै लघुवित्त कार्यक्रम संचालन गर्ने सहकारी संस्थाहरूले पनि थुप्रै समस्या र चुनौतिहरूको सामना गर्नु परेको छ । यस विषम परिस्थितिले केहि नयाँ अवसरहरूको पनि श्रृजना गरेको छ ।

लघुवित्त कार्यक्रममा संलग्न संस्था तथा कर्मचारीहरू पूर्ववत अवस्थामा फर्कन, नयाँ अवसरहरूको सदुपयोग गर्न तथा लघुवित्त सेवालाई थप प्रभावकारी बनाउने सन्दर्भमा स्वावलम्बन विकास केन्द्रले आफ्ना सदस्य संस्थाहरूसंग अनलाइन समिक्षा वेबिनारको आयोजना गर्दै आएको छ ।

यसै सन्दर्भमा केन्द्रले मिति २०७७।०४।१८मा लघुवित्त कार्यक्रममा संलग्न केन्द्रका सदस्य सहकारी संस्थाहरूका संचालक तथा उच्च व्यवस्थापन संग अन्तरकृयात्मक वेबिनार आयोजना गरेको थियो ।

२. उद्देश्य :

१. कोरोना महामारी र लकडाउनका कारण सहकारी संस्थाले सामना गर्नु परेको चुनौति र समस्यावारे सिकाई र अनुभवहरू आदान प्रदान गर्ने ।
२. ग्राहक सदस्यहरूमा परेको प्रभाव पहिचान गर्ने ।
३. कोरोना महामारी र लकडाउन पछि देखिएका अवसरहरूको पहिचान गर्ने ।
४. देखा परेका समस्या र चुनौतीहरूको सामना गर्ने र अवसरको सदुपयोग गरी आगाडि बढ्न भावी रणनीति तय गर्ने ।

३. वेबिनारको विधि :

- क) स्वागत तथा उद्देश्य माथि प्रकाश
- ख) सहभागीहरू वाट विचार एवं स्थिति विवरण प्रस्तुतिकरण
- ग) स्वावलम्बन विकास केन्द्रको तर्फवाट अवधारणा एवं सुझाव प्रस्तुतिकरण
- घ) मार्ग चित्र निर्माण

४. सहभागी संस्था र पदाधिकारीहरू :

यस अन्तरकृया कार्यक्रममा लघुवित्त कार्यक्रम संचालन गर्ने सहकारी संस्थाहरूका संचालक समितिका पदाधिकारी, प्रमुख कार्यकारी अधिकृत, महाप्रबन्धक, प्रबन्धकहरूको सहभागिता रहेको थियो । सहभागीहरूको विवरण अनुसुचि १ मा दिईएको छ ।

५. वेबिनारको कार्य विवरण :

क) आयोजकवाट स्वागत तथा वेबिनारको उद्देश्य माथि प्रकाश :

कार्यक्रमका सहभागीहरूलाई स्वागत गर्दै स्वावलम्बन विकास केन्द्रका कार्यकारी प्रमुख श्री वेचन गिरीले कार्यक्रमको उद्देश्यवारे प्रकाश पार्नु भएको थियो । सोही क्रममा उहाँले लकडाउनले गर्दा प्रत्यक्ष रूपमा छलफल गर्ने अवस्था नरहेको हुँदा अनलाईन वेबिनारलाई केन्द्रले छलफलको माध्यमको रूपमा लिएको जानकारी गराउनु भयो । साथै सहभागीहरूलाई अहिलेको अवस्थामा प्रविधिमैत्रि भएर काम अगाडी वढाउन आग्रह गर्नु भयो । २०७६ चैत्र मसान्त भन्दा अहिलेको अवस्थामा निकै सुधार आएको बताउँदै श्री गिरीले अब अवस्था विस्तारै सहज हुदै गएकोले निरास हुनु नपर्ने धारणा राख्नु भयो ।

श्री गिरीले लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरू र सहकारी संस्थाहरूको एउटै उद्देश्य र अभिप्राय रहेको र यस विद्यमान कठिन अवस्थावाट कसरी पार पाउन सकिन्छ भनेर पनि छलफल गर्न जरुरी देखिएकोले यो अन्तरकृया कार्यक्रमको आयोजना गरेको प्रष्ट पार्नु भयो ।

छलफलमा उपस्थित सबैको सक्रिय सहभागिताको अपेक्षा सहित गिरीले कोरोना महामारीको कर्मचारी सेवाग्राही तथा सदस्यहरूमा -कस्तो असर पर्यो, सुरक्षाका के कस्ता मापदण्ड प्रयोग गर्नु, अहिलेको अवस्था कस्तो छ, कर्जा प्रवाहको अवस्था के छ, गत आर्थिक वर्ष र यो आर्थिक वर्षमा वित्तीय सुचकांकमा के फरक पर्यो लगायतका विषयहरूमा छलफल केन्द्रित गर्न आग्रह गर्नु भयो ।

ख) श्री महेन्द्र कुमार गिरी, प्रमुख कार्यकारी अधिकृत, सहारा नेपाल वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड

- कोरोना महामारी र लकडाउन पछिको अवस्था त्यति सहज भएन । आर्थिक सुचकहरू हेर्दा यो आर्थिक वर्षमा उल्लेख्य प्रगति हुन सकेको छैन । समग्रमा यो आर्थिक वर्षमा रु १ अर्ब ५० करोड वचत बढेको छ ।
- यो विचमा ब्याजमा ९६ प्रतिशत असुली भएको छ । अर्बै रु १ करोड ४३ लाख ब्याज उठ्न बाँकी छ । किस्ता असुली ९२ प्रतिशत छ ।
- पछिल्लो समयमा ऋण लगानी ठुलो चुनौतिको रूपमा रहेको छ । २०७७ असार मसान्त सम्म ब्याज मात्र असुलीमा जोड गरेका थियौं । किस्ता असुलीलाई अनिवार्य नगरेको अवस्था हो । पछिल्लो समय स्थितिमा क्रमस सुधार हुँदैछ । २०७७ साउन बाट किस्ता पनि उठाउन थालेका छौं ।
- यो अवस्थामा निक्षेपमा ब्याजदर घटाउनु पर्ने चुनौति छ । यो संगै दोस्रो चरणको लकडाउन सबै भन्दा ठुलो चुनौतिको रूपमा अगाडी आएको छ ।
- इलाममा लघुवित्तको मर्म अनुसार काम नभएको भनेर न्युज२४ टेजिभिजन मार्फत मिडीयामा आएको छ । त्यो हाम्रो मात्र होइन अरु १० वटा संस्थाको पनि हो । अन्त पनि यस्ता समस्या बाहिर नआउलान भन्न सकिन्न । त्यसैले त्यस्तो कुरामा हामीले ख्याल गर्नु पर्ने अवस्था छ ।

- अहिलेको संकटमा हामीले विपद सापटी भनेर २ महिना अवधिकालागि रु ५ हजारका दरले र १२ प्रतिशत व्याज दरमा उद्यमी सदस्यहरुलाई सहज ऋण उपलब्ध गराउने जस्ता योजना ल्याएका छौं ।
- जति सक्दो चाँडो कृषि, आवास, उद्यम विकास लाई केन्द्रमा राखेर क्रमसः लगानीको क्षेत्रलाई पुनर्डिजाइन गर्ने योजना बनाएका छौं ।
- प्रविधिको प्रयोगले काम गर्न धेरै सहज भएको अवस्था छ ।

ग) श्री फणिन्द्र कार्की, व्यवस्थापक, नवोदय बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड

- २०७७ असार मसान्त सम्म व्याज असुलीमा मात्रै जोड गर्दा ९० प्रतिशत भन्दा माथि असुली भएको छ ।
- यो आ.व.मा सदस्य संख्या ६ प्रतिशत, शेयर वृद्धि ६ प्रतिशतले बढेको छ भने ऋण लगानी २३ प्रतिशतले घटेको छ । २२ प्रतिशत असुली घटेको छ, ३६ प्रतिशत वाह्य ऋण घटेको छ ।
- कुल सम्पतिमा १२ प्रतिशत बढेको छ भने कुल मुनाफा १ प्रतिशतले घटेको छ ।
- लकडाउन पछि हामीले १५ दिन पछि मात्र मुख्य कार्यालय तथा अलि सम्भव भएको शाखा खोल्न शुरु गर्यौं । र कारोवार सामान्य रुपमा गर्दै गयौं । २०७७ बैशाख वाट सबै कार्यालय दैनिक २,३ घण्टा खोलेर काम गर्यौं ।
- वन्दावन्दिका बेला शुरुमा अवस्था हेरि अन्यत्र नवसेको सदस्यहरुलाई रु ५ हजारको दरले ऋण उपलब्ध गराउँदा रु १५ लाख जति रकम प्रवाह भयो ।
- २०७७ जेठ वाट अलि सहज भयो र २०७७ असार वाट हप्ताको सातै दिन फिल्डमै गएर काम गर्यौं । व्याज भए पनि दिनुस भन्दै अनुरोध गर्यौं ।
- अहिले २०७७ साउन वाट किस्ता असुलीमा समेत सुधार आएको छ ।
- लघुवित्तलाई सहकारी विभागले १६ प्रतिशत भन्दा बढी व्याज नलिने भनेको छ । तर कसैले १८ प्रतिशत लिएको र कसैले १६ प्रतिशत लिएको देखिन्छ । व्याजमा एकरूपताको खाँचो छ ।
- अहिले संक्रमण कार्य क्षेत्र नजिकै देखिएको छ । फेरी अर्को चरणको लकडाउन शुरु हुने हो कि भनेर अन्यौल बढेको छ ।

घ) श्री नानीशोभा महर्जन, सहायक कार्यकारी प्रमुख, महिला सहयोगी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड

- आर्थिक वर्ष २०७६।७७को प्रगती विवरण मिश्रित छ । केहि आर्थिक सुचकांकहरु खुम्चिएका छन् केहिमा भने भिनो भए पनि सुधार आएको छ ।
- सदस्य संख्या बढेको, ऋणी संख्या घटेको, लगानी बढेको, कुल आमदानीमा वृद्धि भएको, भाका नाँघेको कर्जा बढेको, लगानीमा रही रहेको रकम भन्दा बचत बढेको छ ।

- व्याजमा ४२ प्रतिशतमात्र असुली भएको छ । लकडाउनको कारण भाका नाँघेको साँवा रु १८ लाख ५० हजारको भाका नाघेको छ ।
- १० प्रतिशत व्याजमा छुट दिएका थियौं यसले गर्दा राम्रो असुली भएको छ । जरिवाना नलिने भन्ने योजना बनाएका छौं ।
- शहरी क्षेत्रका सदस्यहरु धेरै भएकोले अधिकांशको व्यवसाय ठप्प छ । धेरै जसो काठमाडौं छोडेर गाउँ फर्केका छन् ।
- अहिले समस्या भनै शुरु भएको जस्तो छ । व्यवसाय ठप्प भएको कारण धेरै सदस्यहरु छोडन तयार भएको अवस्था छ । समुह वचत वाट पनि मिलान गरौला न छोडौं अहिले भन्ने अवस्था आएको छ ।
- नाफा देखिएको भए पनि भित्री समस्या धेरै छन् । सदस्य छोड्ने डर बढेको छ, लगानी निकै कम भएको छ, व्याजदर पनि घटाउने अवस्था आएको हुदा थप समस्या छ । आउदो दिनमा थप समस्या पर्ने अवस्था देखिएको छ ।

ड) श्री सुखराम यादव, अध्यक्ष, ग्लोबल बहुमुखी सहकारी संस्था लिमिटेड

- ३ महिना पछि खुलेको सप्तरी फेरी साउन ६ वाट राजविराज नगरपालिकावाट निषेधाज्ञा शुरु भएको छ । काम गर्ने अवस्था छैन ।
- सहकारी नीति एउटा छ, त्यही भित्र लघुवित्तको नीति फरक छ । त्यसैले व्याज दर पनि १८ गर्ने कि १६ एकरूपता हुनु पर्‍यो ।
- छलफल गर्न सकेनौं त्यस कारणले ५, ६ समूह संग काम गर्न सकेको छैन ।
- दैनिक करिव ५ लाख वरावरको चामल विक्री गर्थ्यौं लकडाउनमा त्यो विक्री भएन र तरलता अभाव भयो । सदस्यहरुको भुक्तानि कसरी गर्ने चिन्ता छ । यो अवस्थामा हामीलाई कसैवाट सहयोग आएको छैन ।
- अहिले सदस्यहरु वाट धान चामल संकलन गर्न सकेका छैनौं ।
- गत वर्ष २२ लाख मुनाफा गरेका थियौं । तर यस पालि ५० लाख घाटामा जाने अवस्था छ ।
- सरकारको अस्पष्ट नीतिले गर्दा हामी भन समस्यामा छौं ।

च) श्री ठाकुर नाथ अधिकारी, प्रबन्धक, आर्थिक विकास वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड

- सदस्य संख्या केहि बढेको छ । भाका नाघेको रकम (व्याज साँवा दुबै गरेर) रु ११ करोड पुगेको छ । रु ७८ लाख व्याज उठ्न बाँकी छ ।
- सदस्य संख्या बृद्धि भएको छ । ऋणी सदस्य संख्या घटेको छ । यो आ.व.मा सदस्यता छोड्ने ११३ जना पुगेका छन् ।

- लकडाउनले सदस्यहरुलाई निकै नै समस्या परेको छ । राहत होस भनेर हामीले महामारी ऋण योजना भनेर १० प्रतिशत ब्याजमा रु ५ लाख सम्मको ऋण दिने व्यवस्था गर्‍यौं । यसले केही सहज बनाएको महशुस भयो ।
- पछिल्लो समयमा बैंकहरुले व्याजदर घटाएर सस्तोमा ऋण दिने गरेकाले सदस्यहरु बैंक तिर जाने क्रम बढेको छ । कतिपयले बैंक बाट ऋण लिएर हाम्रो ऋण तिर्ने गरेका छन् ।
- तरलता बढेको छ । लगानी हुन नसक्नु ठुलो समस्याको रूपमा अगाडी आएको छ । आगामी दिन समस्या जटिल हुनेछ, भन्ने हामीले बुझेका छौं ।

छ) श्री राम प्रसाद काफ्ले, प्रमुख कार्यकारी निर्देशक, नवप्रतिभा वचत तथत ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड

- सदस्यहरुको संख्या केहि बढे पनि ऋणी अनुपात घटेको छ । लगानीमा रहेको ऋण करीव ४ करोड घटेको छ ।
- व्याज असुली ९९.२२ प्रतिशत भएको छ । करिव ३०लाख ४ हजार ब्याज असुली गर्न बाँकी छ । लकडाउनका कारण भाका नाघेको ऋणी संख्या १२,५४० छ भने भाका नाघेको रकम रु ३७२,४१४,५६९ पुगेको छ ।
- लकडाउन संगै हामीलाई वाढीको पनि पिरलो छ । बाढिले १ जना सदस्यको मृत्यु भएको छ भने २ जना सदस्यको परिवार पहिरोले पुरेको छ ।
- कारोना महामारीमा हामीले स्थानीय तहमा सहयोग गर्‍यौं । यसले हामीलाई काम गर्न सहज भयो । क्वारेन्टाइनमा पनि सहयोग गर्‍यौं । सदस्यलाई ब्याजमा १० प्रतिशत छुट दियौं ।
- गत आव भन्दा यो आ.व.मा वचतमा खासै प्रभाव परेन । ९० करोड हाराहारीमा वचत संकलन भयो ।
- अवस्था अनुसारको ब्यबस्था गर्ने योजना छ । जुन ठाउँमा जुन खालको काम गर्न सकिन्छ त्यो मात्र काम गर्ने योजना छ ।
- विदेशवाट आएकाहरुको विवरण संकलन गरी उनीहरुको लागी कस्तो योजनाहरु ल्याउने विषयमा काम भैरहेको छ ।
- लघुवित्तको नीति मान्ने कि सहकारीको नीति मान्ने, व्याजदर घटाउने कि नघटाउने जस्ता अन्यौलहरु छन् ।
- बैंकहरुले व्याजदर घटाउदा उताको पैसा हामी कहाँ आएको छ ।
- अहिलेको अवस्थामा वाह्य ऋण घटाउने योजनामा सहज भएको छ ।

ज) श्री चण्डी प्रसाद शर्मा, अध्यक्ष, सिवाईसि वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड

- हाम्रो लक्ष गरिवी निवारण गर्ने हो । समुदायको खुशीको लागि काम गर्नु पर्ने हामी निरास हुनु हुदैन । छलफल गरेर निकास निकालेर कोरोना संगै चुनौति पन्छाएर अगाडी बढ्नु पर्छ ।
- कोरोना संगै बाँच्ने संकल्पका साथ अगाडी बढौं ।
- ऋणी संख्या २९.७४ छ । सदस्य छोड्ने दर ०.०१२ मात्र छ । यो आ.व.मा शुन्यमा भार्ने लक्ष छ ।
- आर्थिक कारोवारमा समस्या छ । व्याज असुली राम्रै भएको छ, यो अवधिमा ७ प्रतिशतले भाका नाघेको ऋण बढेको छ ।
- लकडाउन लक्षित गरी केहि नयाँ कामहरु गर्‍यौं । स्थानीय तहमा राहत वितरण गर्‍यौं, विरामी सदस्यहरुलाई ३ महिना सम्म व्याज नलिएर रु २५ हजार दियोँ, रु १५ हजारका दरले १० प्रतिशत व्याजमा सहज कर्जा दियोँ, हर्जना नलिने नीति लियोँ ।
- विदेशवाट आएका युवालाई उद्यममा लगाउन प्राथमिकता दिएका छौं । उनीहरुको विवरण संकलन गरी क्षमता बृद्धिका योजना पनि बनाएका छौं । विदेश वाट फर्केकाहरुलाई व्यवसाय संग जोडन ११ करोड विनीयोजन गरेका छौं ।
- कामलाई प्रविधिमैत्रि बनाएको कारण अधिकांश काम घरैवाट गर्ने अवस्थामा पुगेका छौं । एटीएम (ATM) संचालन गरेका छौं । मोवाइल बैकिङ सेवा संचालन गरेका छौं ।
- अब सदस्य संख्या वढाउने योजना हो । सेवा पनि थप प्रवाकारी बनाउनु पर्छ । यसो भए पछि सदस्य अन्त जालान भनेर व्याजदरमा धेरै चिन्ता लिनु जरुरी छैन ।
- सदस्यलाई सन्तुष्टि लिनु महत्वपूर्ण हो । हामीले व्याज दर घटाउन सकिने अवस्था छ । व्याजदरमा धेरै चिन्ता लिनु पर्ने अवस्था छैन ।

झ) श्री चन्द्रा कुमारी भण्डारी, व्यवस्थापक, पायनियर बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड

- लकडाउनले सदस्यको व्यवसाय तथा संस्थालाई प्रत्यक्ष प्रभाव पारेको छ ।
- २०७७ अषाढ सम्म लगानीमा रु २६ करोड छ । अहिले ९६ प्रतिशत व्याज असुली भएको छ ।
- ३० लाख मात्र व्याज असुली गर्न सक्यौं र २ करोड ७५ लाख साँवा असुली गर्न बाकी छ । अहिलेको मुख्य चुनौति लगानी र असुलीमा छ ।
- लकडाउनका कारण डिटरजेन्ट उद्योग संचालनमा समस्या भयो र बन्द भयो ।

ञ) श्री किरण वस्नेत, प्रबन्धक, वातवरण सुधार बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड

- सदस्यको संख्या बढेको भने ऋणी सदस्य संख्या घटेको छ । सदस्य छोड्ने संख्या १ प्रतिशतको दरले बढेको छ ।
- भाका नाघेको ऋण १.१ प्रतिशत बढेर २ करोड ८२ लाख पुगेको छ ।

- कोरोनाको संगै सदस्यहरु काम गरी रहेका छन । गाउँमा खासै त्रास छैन । त्यसैले हामीलाई धेरै असर गरेन तर वित्तीय सुचकांकमा भने समस्या आएको छ । यसको वावजुद आ.व. २०७६।७७मा मुनाफा वढाउन सफल भएका छौं ।
- कोरोनाको त्रास बढेको देखिन्छ । आगामी दिनमा कसरी प्रभावित हुन्छौं भन्ने चिन्ता बढी छ ।
- यो अवधिमा स्थानीय सरकारलाई राहत स्वरुप केही नगद सहयोग गरेका छौं, यो बर्ष रु ३५ लाख जति सदस्यहरुलाई व्याजमा छुट दिएका छौं ।
- महामारी थप जटिल नवनेको खण्डमा सदस्यहरुको व्यवसाय विस्तारै सामान्य अवस्थामा आउन सक्छ । ग्रामिण क्षेत्रमा रहेकोले पनि यस्तो सहज अवस्था भएको हो । गाउँमा धेरै व्यवसाय प्रभावित भएनन् ।
- वेमौसमी ब्यवसायिक कृषक तथा तिनको हुवानी गर्ने लाई धेरै समस्या परेको छ । यसै गरी रेमिट्यान्समा पनि समस्या पार्यो ।
- विदेशवाट आएकाहरुलाई कसरी स्वरोजगार बनाउने भन्ने योजना बनाउदै छौं । सदस्यका छोराछोरीलाई पनि उच्चममा लगाउन नयाँ काम गर्दैछौं ।
- डेरी उद्योग कुनै पनि दिन बन्द गरेनौं तर उत्पादन आपूर्ति गर्न सकेनौं । माग बढि छ, अब उत्पादन वढाउने योजनामा छौं ।

ट) श्री विशाल के. सि., व्यवस्थापक, बौद्ध ग्रामिण बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड

- पछिल्लो अवस्था सुधारोन्मुख छ । सदस्य संख्या अलि बढेको छ । ऋणी सदस्य संख्या घटेको छ ।
- मन्दिको कारण नयाँ योजना नहुँदा लगानी गर्न धेरै समस्या भएको छ । सदस्यले उत्साहित भएर ऋण लिएका छैनन् ।
- किस्ता वा व्याज नतिर्ने निकै गरीब मात्र छन् अरुले तिर्ने गरेका छन् ।
- भाका नाघेको ऋणमा बृद्धि र संस्थाले पाउनु पर्ने व्याज बढेको वाहेक अरु धेरै सुचकांकहरु सकारात्मक छन ।
- रु ७८ लाख व्याजमा छुट गर्दा आम्दानी घटेको छ ।
- अब विदेशवाट आएका युवाहरुलाई सदस्य बनाएर उनीहरु संग काम गर्ने योजना बनाएका छौं ।
- सदस्यहरुलाई कसरी लगानी गर्ने वारे नयाँ रणनीति अपनाउने योजनामा छौं । मार्केटमा जनसम्पर्कको काम गर्ने गरी केही पुराना स्टाफको टीम बनाइएको छ । यो टीमले सबैको घरमा जाने र आवश्यकता को पहिचान गरेर सो अनुसार काम शुरु भै सकेको छ ।
- कृषि अध्ययन केन्द्र बनाउने योजना अनुरूप काम पनि शुरु गरी सकेका छौं ।
- सदस्यहरुको अवस्था हेरी उनीहरुको वर्गीकरण गरेका छौं ।

ठ) श्री डम्बर बहादुर शाह, महा प्रबन्धक, किसान बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड

- २०७६ चैत्र वाट सदस्य र ऋणी संख्या घटेको छ । संस्था घाटामा छैन तर मुनाफाको लक्ष प्राप्त गर्न सकेको छैन ।
- वजारमा चलेको हल्ला जस्तो छैन । निक्षेप वढेको छ ।
- लकडाउनमा हामीले राहत, अनुदान लगायतमा सहयोग गर्यौं । एक करोड ३८ लाख व्याज छुट दिएका छौं ।
- लकडाउनको कारण भाका नाघेको कर्जा वढेको छ । सहकारी तर्फ ८० प्रतिशत मात्र असुली भएको छ । अधिल्लो पटकको सुभावा अनुसार सदस्यहरुको वर्गीकरण र स्थिति विवरण संकलन शुरु गरेका छौं ।
- कैलालीमा वाढी र डुवानको समस्या आएकोछ र धेरै सदस्यलाई असर गरेको छ ।
- हाल सम्म मौद्रिक नीतिले धेरै असर गरी सकेको छैन । व्याजदर घटाउन सक्ने ठाउँ अबै छ ।
- चुनौतिलाई अवसरमा परिणत गरी कसरी अगाडि लाने भन्ने महत्वपूर्ण छ । चालु आ.व. २०७७/७८मा शुरुवात देखिनै कोरोना महामारीको अवस्था छ । आफ्नो प्रष्ट रणनीति बनाएर अधि वढ्नु पर्छ ।

ड) श्री डम्बरसिंह गुरु, महाप्रबन्धक, नवजीवन सहकारी संस्था लिमिटेड

- पूँजी ९ प्रतिशतले वढेको छ भने शेयर संख्या पनि वढेको छ । तरलता पनि वढेको छ ।
- १५ प्रतिशतले कर्जा वढेको छ र मुनाफा २ करोडले घटेको छ ।
- लकडाउनमा भाका नाघेको कर्जा ६ महिनाको लागि पुर्नतालिकीकरण गरेका छौं ।
- कार्यालय सधै खुल्यो । खासै वन्द गर्नु परेन तर काम गर्ने वातवरण रहेन ।
- बैकको व्याजदर घटेर हामीलाई कसरी कर्जा लगानी गर्ने भन्ने समस्या छ । तर विदेशवाट आएका युवाहरुलाई कृषिमा आकर्षित गरी अगाडी वढ्न सकिने अवस्था छ ।
- समस्या अब भन चुनौतिपूर्ण छ । संक्रमणको कारण मूलतः कर्जा लगानीमा समस्या आएको छ ।

ढ) श्री गणेश बहादुर चन्द, प्रमुख कार्यकारी अधिकृत, श्री उदयदेव बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड

- सदस्य संख्या वढेको छ तर ऋणी संख्या घटेको छ ।
- कर्जा बृद्धि भएको छ । यो अवधिमा रु १७ करोड वचत वढेको छ । मुनाफा बृद्धि भएको छ ।
- लकडाउनको ३ महिनामा सबै भन्दा वढी असुली प्रभावित भयो । २०७७ श्रावण वाट आएर असुलीमा सुधार भएको छ ।
- भाका नाघेको कर्जा वढेको छ । रु ५ करोड १३ लाख भाका नाघेको कर्जा छ । त्यसको लागि लोन प्रोभिजन ५ करोड गरेका छौं । अहिले ४ करोड ८८ लाख जोखिममा रहेको लगानी छ ।

- यो अवधिमा हामीले ६ करोड ४८ लाखले वाह्य कर्जा घटाएका छौं ।
- सदस्यलाई व्याज छुट दिएको रकम रु ५३ लाख ८२ हजार छ ।
- हाल सम्म धेरै सुचकांक सकारात्मक नै छन् तर लगानी तथा असुलीमा भोलिको दिनमा थप समस्या आउने देखिन्छ । संक्रमण बढि रहेको अवस्था छ ।
- सदस्यहरुको कर्जा असुली पनि प्रभावित हुने अवस्था छ । व्यवसायमा पुनरस्थापना गर्न रु १० करोडको कर्जा योजना बनाएका छौं ।
- सदस्यहरुको प्रोफाइल विवरण बनाउने काम गरी रहेका छौं । हाल सम्म ८१६ जनाको विवरण तयार भएको छ ।
- नगरपालिकालाई रु ३० हजार र गाउँपालिकालाई रु २५ हजारको दरले रु ३ लाख २५ हजार वितरण गर्यौं । सबै सदस्यलाई साबुन र मास्क वितरण गर्यौं ।
- सदस्यहरुलाई आधुनिक कृषि औजार उपलब्ध गराउन कस्टम हायरिड सेन्टर स्थापना गरेका छौं ।
- सदस्यहरुलाई ३.५ क्वीण्टल चामल धानको विउँ सुपथ मुल्यमा वितरण गरेका छौं ।
- सदस्यको व्यवसाय स्थलमा गएर अनुगमन गर्ने गरेका छौं ।
- सुरक्षाका उपायहरु अपनाएर काम सुचारु गर्नु पर्ने अवस्था आएको छ ।
- सदस्यहरुलाई वर्गीकरण गरेर अगाडी बढ्नु पर्यो । रोजगारदाताका रुपमा सदस्यहरुलाई अगाडी ल्याउनु पर्यो ।
- सिएसडीले अगुवाई लिएर आगामी दिनमा कर्मचारी तहमा पनि तालिम गर्नु पर्ने ।
- आजको बैठकले पनि अगाडी कसरी बढ्ने र एकरूपता कसरी ल्याउने भन्ने कुरामा ठोस निर्णय गर्ने अपेक्षा छ ।

ण) श्री शंकरमान श्रेष्ठ, अध्यक्ष, स्वावलम्बन विकास केन्द्र

- कोरोना महामारीको कारण अन्तर्राष्ट्रिय रुपमा समेत लाखौं कम्पनीहरु टाँट पल्टेका छन् । धेरैले रोजगारी गुमाएका छन् । तर हामी तंग्रीने अवस्थामा छौं । तर्सैर भाग्ने अवस्था पनि छैन । हिजो पनि धेरै समस्या थिए । लघुवित्तको शुरुवात नै शकै शंकाको विच भएको हो । अहिले शंका हटेको छ । अहिलेको अवस्थामा पनि हतोत्साहित हुनु हुदैन ।
- हामीले नयाँ तरिकाले काम गर्नु पर्ने छ । कुन क्षेत्र र व्यवसायमा कति क्षति भयो । कुन रुपले प्रभावित भएको छ भन्ने सुक्ष्म विश्लेषण गरेर २०७७ असार मसान्त सम्मको सबै आँकडा निकालौं ।
- सदस्यहरुको वर्गीकरण गरेर अगाडी बढ्नु पर्यो ।
- हिजो भएका कमी कमजोरी सुधारेर जानु पर्यो ।

- हाल करिव ३६ अर्ब कृषि उपज अरु देश बाट आयात भै रहेको तथ्यांक छ । यसलाई विस्तारै घटाउने तर्फ लागौं । कृषि क्षेत्रमा लगानी बढाउनु पर्यो ।
- प्रविधिमा जोड गरौं र सेवालालाई प्रभावकारी बनाऔं । संक्रमणको त्रास कम भए पछि राम्रा प्रयासहरूको आदान प्रदान गर्न अध्ययन भ्रमण (Study visit) अयोजना गरौं ।
- शोषित, पिडित, दिनहीनलाई खोजिगरी प्राथमिकता दिई कार्यक्रममा समावेश गर्ने ।
- संस्थाका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत स्वयमले आफ्नो क्षेत्र भित्रको सबै भन्दा पिछडिएको विपन्न समुदाय रहेको एक गाउँको छनौट गरी त्यहाँ रहेको स्रोत र साधनको पहिचान गरी प्रोफाइल तयार गर्ने र सो गाउँलाई वातावरण मैत्री नमुना गाउँको रूपमा विकास गर्दै लैजाने र सोलाई दृष्टान्त बनाई प्रत्येक शाखा प्रबन्धकलाई पनि यस्तो एउटा परियोजना संचालन गर्न लगाउने ।
- संस्थाको मुनाफा भन्दा पनि सदस्यहरूको आर्थिक तथा सामाजिक अवस्था माथि उठ्ने योजनाहरूमा जोड दिनु पर्यो ।
- समाजमा हरेक संस्था र त्यसलाई नेतृत्व दिनेले राम्रो प्रतिष्ठा कमाएका छन । त्यसलाई कायम गर्दै अब सामाजिक उद्यमशीलतामा जोड गर्नु पर्यो । आफ्नो संस्थालाई नाफामुखी व्यवसाय भन्दा अझ सामाजिक व्यवसायको रूपमा अगाडी बढाउनु पर्यो ।
- धेरै मुनाफा बाँड्ने भन्दा समाज परिवर्तनका लागि खर्च गर्ने योजना बनाऔं ।
- सदस्यका छोरा छोरीलाई उद्यममा जोडेर व्यवसायीको रूपमा नयाँ पुस्तालाई अगाडी बढाउनु पर्यो । यसै गरी विदेशबाट गाउँ फर्केका युवालाई स्वरोजगार बनाउने उपाय खोज्नु पर्यो ।
- समाजमा तल्लो तहको गरिब वर्ग सम्म पुगेर उनीहरूको सोचमा परिवर्तन ल्याउने, आत्मविश्वास बढाउने र सफल उद्यमी बनाउने काम गर्नु पर्यो । अबको काम यस्तै वर्गमा लक्षित भएर गर्नु पर्यो ।
- दोहोरोकर्जा, सदस्य तानातान लगायत गलत काम पूर्ण रूपमा बन्द गर्नु पर्यो ।
- विचौलियाहरू माला माल हुने भन्दा कृषकको हित हुने गरी बजारीकरणको लागि आफ्नै संजाल विस्तार गरौं । यस्तो सञ्जाल संघीय र प्रदेश स्तरमा बनाऔं ।
- धेरै भन्दा धेरै स्वरोजगारी सिर्जना गर्ने योजनाका साथ अगाडी बढौं ।
- कर्जा असुलीको लागि सदस्यलाई अनुचित दवाव र दुर्व्यवहार गर्ने कार्य बन्द गर्नु पर्छ ।

मार्ग चित्र

- १) २०७७ आषाढ मसान्तको विवरणको आधारमा शाखा अनुसार सदस्यहरूलाई निम्न चार प्रकारमा वर्गीकरण गर्ने :
 - क) लकडाउनको समयमा पनि किस्ता (सांवा र व्याज) बुझाउने
 - ख) लकडाउनको समयमा व्याज मात्र बुझाउने
 - ग) लकडाउनले व्यवसाय पूर्णरूपमा बन्द भै ऋण तिर्न असमर्थ भएको अनुशासित सदस्य
 - घ) कर्जा दुरुपयोग गरेका र धेरै संस्थाहरूबाट कर्जा लिएका कर्जा भुक्तानीमा कुनै चासो नदिएका उपरोक्त अनुसारको विवरण तयार गर्दा सदस्यको नाम, केन्द्र, ऋण को उद्देश्य (व्यवसाय), लिएको ऋण रकम, तिरेको रकम, बाँकी रकम, भाखा नाघेको रकम (सांवा र व्याज) जस्ता विवरण उल्लेख गर्ने ।
- २) कृषि उत्पादनमा परनिर्भरता घटाउन स्थान र परिवेश सुहाउंदो कृषिमा आधारित व्यवसाय तथा खेतिपातीको विकास र विस्तारको लागि योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
- ३) संस्थाहरूले प्रविधिको प्रयोग र विकासलाई प्राथमिकता दिई आफ्नो सेवालालाई चुस्त दुरुस्त एवं प्रभावकारी बनाउने ।
- ४) संस्थाका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत स्वयमले आफ्नो क्षेत्र भित्रको सबै भन्दा पिछडिएको विपन्न समुदाय रहेको एक गाउँको छनौट गरी त्यहाँ रहेको स्रोत र साधनको पहिचान गरी प्रोफाइल तयार गर्ने र सो गाउँलाई वातावरण मैत्री नमुना गाउँको रूपमा विकास गर्दै लैजाने र सोलाई दृष्टान्त बनाई प्रत्येक शाखा प्रबन्धकलाई पनि यस्तो एउटा परियोजना संचालन गर्न लगाउने ।
- ५) हरेक लघुवित्त संस्थाले समाजमा आफ्नो प्रतिष्ठा कायम गर्न लघुवित्त सामाजिक व्यवसाय हो भन्ने देखाउन उद्यमशीलता विकासमा जोड दिने । संस्थाहरू नाफामुखी मात्र नभई सेवाभावले प्रेरित भै समाजको आर्थिक तथा सामाजिक विकास एवं रुपान्तरणमा जोड दिने ।
- ६) सदस्यका छोराछोरीहरूलाई उद्यमी वन्न तथा घरमै रोजगारीको वातावरण श्रृजना गर्न तिनीहरूलाई व्यवसायीको रूपमा अगाडी वढाउने र दोश्रो पुस्ताको सदस्य तयार गर्न तिनीहरूलाई प्रशिक्षण दिने व्यवस्था मिलाउने ।
- ७) विदेशबाट गाउँ फर्केका युवालाई गाउँमै आत्मनिर्भर तथा स्वरोजगार बनाउने गरी उनीहरूको सीप, क्षमता तथा हैसियतमा आधारित व्यवसायको विकास निम्ति योजना तर्जुमा गर्ने ।
- ८) सदस्य तानातान र कर्जा दोहोरापनाले र आवश्यकता र क्षमता भन्दा बढी लगानी गर्ने प्रवृत्तिले लघुवित्त बदनाम भएको र कर्जा जोखिम बढाएको हुँदा आयन्दा यस्तो गलत काम पूर्णतः बन्द गर्ने ।
- ९) सदस्यहरूले उत्पादन गरेका उपजको विक्री तथा बजारीकरणको लागि संस्थाहरूले स्थानीय रूपमा समन्वय गरी उत्पादन बेचबिखनको संस्थागत व्यवस्था मिलाउने ।

- १०) लघुवित्त संस्थाहरूको आगामी कार्यक्रममा अति निम्नस्तरका वर्गलाई स्वरोजगार बनाउन अभियानको रूपमा कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- ११) संस्थाहरूको आन्तरिक संचार व्यवस्था द्रुत बनाउन उपलब्ध प्रविधिहरू जस्तो ईन्स्टाग्राम, भाइवरको प्रयोग गरी केन्द्रिय कार्यालय र शाखाहरूको बीचमा र शाखा भित्र कर्मचारीहरूको बीचमा सुचना प्रवाहको संजाल शुरु गर्ने ।
- १२) बैंक हरूले निक्षपमा दिने व्याज घटाएको हुँदा संस्थाहरूले पनि आफ्नो व्याजदर पुनरावलोकन गर्ने ।
- १३) नियमनकारी निकायले तोकेको व्याजदर अनुसार गर्ने ।

अनुसुचि १

सहभागीहरुको विवरण

नाम	पद	संस्था
१. श्री सुरेन्द्र कुमार शाह	अध्यक्ष	किसान ब.स.सं.लि.
२. श्री डम्बर बहादुर शाह	महा-प्रबन्धक	किसान ब.स.सं.लि.
३. श्री निर्मला आचार्य	अध्यक्ष	महिला सहयोगी ब.स.सं.लि.
४. श्री नानीशोभा महर्जन	सहायक का.प्र	महिला सहयोगी ब.स.सं.लि.
५. श्री चन्द्रमणी खरेल	अध्यक्ष	नव प्रतिभा ब.स सं.लि.
६. श्री राम प्रसाद काफ्ले	प्र. का. नि.	नव प्रतिभा ब.स.सं.लि.
७. श्री भिम बहादुर भण्डारी	अध्यक्ष	पाइनियर ब.स.स.लि.
८. श्री चन्द्र कुमारी भण्डारी	व्यवस्थापक	पाइनियर ब.स.सं. लि.
९. श्री राधाकुमारी ढकाल	सचिव	वातावरण सुधार ब.स.सं.लि.
१०. श्री किरण बस्नेत	वरिष्ठ प्रबन्धक	वातावरण सुधार ब.स.सं.लि.
११. श्री शरण कुमार पराजुली	अध्यक्ष	नवोदय ब.स.सं.लि.
१२. श्री फणिन्द्र बहादुर कार्की	स्थापक	नवोदय ब. स. सं लि.
१३. श्री सरोज सापकोटा	अध्यक्ष	आर्थिक विकास ब.स.सं.लि.
१४. श्री ठाकुर नाथ अधिकारी	प्रबन्धक	आर्थिक विकास ब.स.सं.लि.
१५. श्री पुर्णबहादुर चन्द्र	अध्यक्ष	श्री उदयदेव ब.स.सं.लि.
१६. श्री गणेश बहादुर चन्द्र	प्र. का.अ.	श्री उदयदेव ब.स.सं.लि.
१७. श्री प्रकाश राज भट्ट	व.शा. प्र.	श्री उदयदेव ब.स.सं.लि.
१८. श्री चण्डी प्रसाद शर्मा	अध्यक्ष	सिवाईसी ब.स.सं.लि.
१९. श्री कवि न्यौपाने	प्र. का.अ.	सिवाईसी ब.स.सं.लि.

२०. श्री महेन्द्र कुमार गिरी	प्र.का. अ.	सहारा नेपाल ब.स.सं.लि.
२१. श्री हरि प्रसाद निरौला	वरिष्ठ उपाध्यक्ष	सहारा नेपाल ब.स.सं.लि.
२१. श्री लक्ष्मण खतिवडा	उप निर्देशक	सहारा नेपाल ब.स.सं.लि.
२२. श्री दिनेश बहादुर निरौला	सहायक निर्देशक	सहारा नेपाल ब.स.सं.लि.
२३. श्री शसुखराम यादव	अध्यक्ष	ग्लोवल बहुमुखी स.सं.लि.
२४. श्री चक्र बहादुर सिंह	अध्यक्ष	नवजीवन स.सं.लि.
२५. श्री गोविन्द राज जोशी	उपाध्यक्ष	नवजीवन स.सं.लि.
२६. श्री डम्बर सिङ्ग गुरु	व्यवस्थापक	नवजीवन स.सं. लि.
२७. श्री गोपाल राज पाठक	सदस्य (लघुवित्त)	नवजीवन स. सं लि
२८. श्री विशाल केसी	वरिष्ठ प्रबन्धक	बौद्ध ग्रामिण ब.स.सं.लि.
२९. श्री शंकर मान श्रेष्ठ	अध्यक्ष	स्वावलम्बन विकास केन्द्र
३०. श्री बेचन गिरी	कार्यकारी प्रमुख	स्वावलम्बन विकास केन्द्र
३१. श्री सतिश कुमार श्रेष्ठ	निर्देशक	स्वावलम्बन विकास केन्द्र
३२. श्री सोपन बिष्ट	वरिष्ठ अधिकृत	स्वावलम्बन विकास केन्द्र
३३. श्री रेणु प्रजापति	तालिम अधिकृत	स्वावलम्बन विकास केन्द्र
३४. श्री चन्द्रकान्त पण्डित	संचार अधिकृत	स्वावलम्बन विकास केन्द्र
३५. श्री दिपेन्द्र जोशी	सहायक अधिकृत	स्वावलम्बन विकास केन्द्र